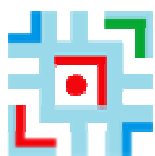

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ**

ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали III Міжнародної
науково-практичної конференції**

17-18 листопада 2022 року

Київ 2022

3.Шкуратов О.І. Страхування екологічних ризиків сільськогосподарської діяльності в системі забезпечення екологічної безпеки. *Економіка АПК*. 2016. № 5. С. 74–79.

The essence of the environmental and economic mechanism of balanced use of agricultural land

Abstract. The economic-consumer way of using agricultural lands in Ukraine with the use of soil as a source of enrichment has proven its failure. The existing qualitative condition of the soil cover on agricultural lands necessitates the introduction of ecological-economic and organizational-management reforms, which requires the formation of financial economic mechanism. Achieving a balanced use of agricultural land from the financial and economic provision of agro-ecological security is related to the level of the material and technical condition of agricultural production. Solving these tasks requires substantial financial income and the organization of agricultural production. It is justified that the market value of land is the main means of attracting foreign investment. primarily as collateral capital, and the lever of free circulation of land plots expands the possibilities of attracting a whole range of financial and economic instruments.

Деркульський Р.Ю.

к.е.н.

*Інститут землекористування НААН України
м. Київ, Україна*

ОСНОВНІ КРИТЕРІЇ ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ ЗАХОДІВ ЗАПРОПОНОВАНИХ У ДОКУМЕНТАЦІЇ ІЗ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Україна взяла на себе обов'язки з імплементації положень Директиви 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів та програм, в рамках Угоди про асоціацію.

Запровадження засад системи екологічної оцінки, які б встановлювали загальні принципи системи екологічної оцінки і залишали б державам-членам право врегулювати подробиці процедури її впровадження, враховуючи принцип субсидіарності, передбачений пунктом 8 преамбули Директиви 2001/42/ЄС. Водночас, згідно з пунктом 6 преамбули Директиви 2001/42/ЄС різні системи екологічної оцінки, що функціонують у державах-членах, повинні містити низку спільних процесуальних вимог, необхідних для досягнення високого ступеню охорони довкілля [1].

Положення директиви частково впроваджувалися з прийняттям 20.03.2018 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», проте постає необхідність у напрацюванні критеріїв за якими здійснюється стратегічна екологічна оцінка заходів запропонованих у документації із землеустрою, з одночасним врахуванням призначення землеустрою, особливостей розроблення документації із землеустрою та положень Директиви 2001/42/ЄС [1,2].

Оцінка стану навколишнього природного середовища є важливим етапом розроблення звіту про стратегічну екологічну оцінку. Для району, території територіальної громади, населеного пункту чи землекористувань це є

своєрідною ревізією умов та ресурсів, виявленням принципових відмінностей територіальних виділів за низкою характеристик, що згодом дозволяють перевірити доцільність та обґрунтованість планувальних рішень.

При оцінюванні, крім кількісних показників, успішно використовуються якісні параметри, експертні висновки. В процесі оцінювання планувальних рішень документації із землеустрою, відповідно до низки методик, можуть бути використані **категорії ваги компонента**, як правило, оцінюється за триступеневою шкалою: високе значення, середнє значення або низьке значення та **чутливості компонента**, яка як правило, оцінюється за триступеневою шкалою: висока чутливість, середня чутливість або низька чутливість [3]. Критерії оцінювання чутливості вибираються залежно від пріоритетної цільової функції використання.

Основні компоненти навколишнього природного середовища, за якими пропонується здійснення СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою наведено на рисунку 1.

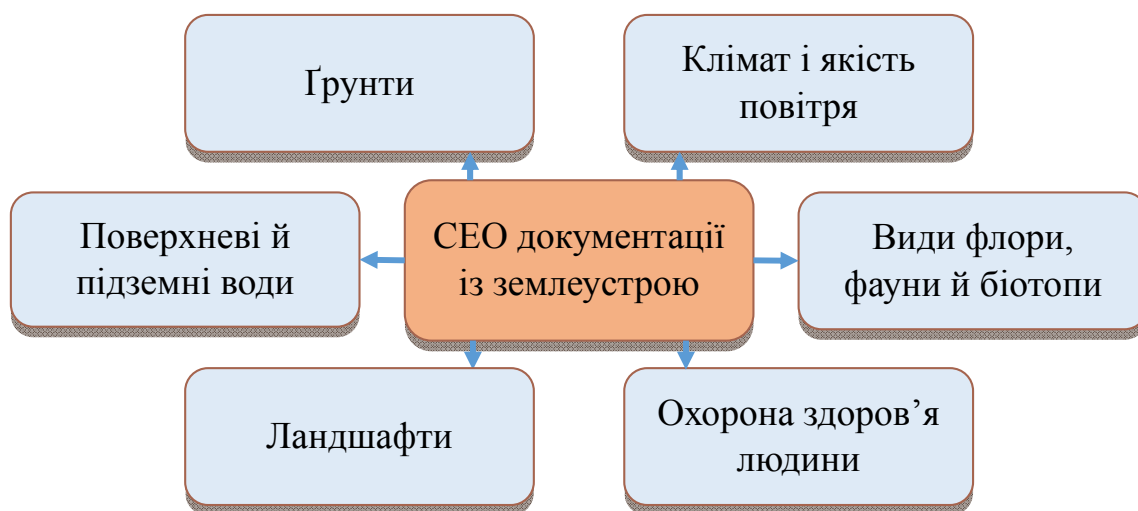

Рисунок 1. Основні компоненти навколишнього середовища, за якими пропонується здійснення СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою [4]

Грунти. Основою оцінювання ґрунтів у рамках СЕО є інформація про структуру ґрунтового покриву (просторовий розподіл типів і видів ґрунтів), фізико-хімічні властивості ґрунтів, дані про вміст забруднюючих речовин [3]. СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою для компонента навколишнього середовища «ґрунти» має включати: значення ґрунтів за родючістю, належність до особливо цінних ґрунтів, чутливість до забруднення хімічними елементами (важкими металами та пестицидами), чутливість до водної та вітрової ерозії, здатність ґрунтів до утримання вологи тощо.

Клімат і якість повітря. У ході СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою для компонента «Клімат і якість повітря», слід виділяти кілька цільових функцій, тобто певних критеріїв оцінювання, серед яких: оцінювання впливу на здоров'я та життєдіяльність населення, оцінювання чутливості територій до негативних наслідків змін клімату, оцінювання

стосовно впливу на зміни клімату, оцінювання значення для забезпечення комфортних місцевокліматичних умов [3,4].

Поверхневі і підземні води. При виконанні СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою важливим є врахування однієї з основних цільових функцій компонента «Поверхневі та підземні води» – підтримки сталого гідрологічного режиму території, забезпечення високої якості водних ресурсів. Критерії оцінювання значення вод включають: ступінь природності, екологічний стан, біотичну функцію поверхневих вод, оцінку ризиків небезпеки підтоплення і затоплення, якість поверхневих і підземних вод [3]. Критерії чутливості можуть включати: ступінь забудови прилеглих земель, наявність небезпечних господарських об'єктів, небезпеку забруднення і ступінь захисту.

Біотопи. Цільовою функцією СЕО заходів запропонованих документацією із землеустрою для біотичного компонента найчастіше визначається збереження біорізноманіття на землях, щодо яких проводиться оцінювання. Відповідно, першочерговим завданням при проведенні оцінювання стосовно видів флори і фауни та біотопів є виділення територій з різним рівнем біорізноманіття – високим, середнім та низьким, а також оцінка планувальних рішень запропонованих документацією із землеустрою на види флору, фауну та біотопи [4].

Ландшафт. Загалом оцінювання компонента спрямоване на визначення значення (привабливості) ландшафтів для відпочинку, пов'язаного із отриманням певних вражень від перебування людини «на природі»; йдеться, у тому числі, про зелений та екотуризм, планування прогулянкових маршрутів, а також відвідування об'єктів історико-культурної та природної спадщини; значення образу ландшафту для підтримки місцевої або регіональної ідентичності [3].

Охорона здоров'я. Стан здоров'я людей, що проживають у межах території району, територіальної громади, населеного пункту чи землекористувань для якої розробляється документація із землеустрою та в тому числі здійснюється СЕО підлягає аналізу, в ході якого можуть братися до уваги критерії екологічного, соціального, економічного характеру. Йдеться про такі показники як: смертність, народжуваність, природний приріст населення, показники захворюваності, середній коефіцієнт народжуваності, очікуваної тривалості життя, рівень розвитку сфери охорони здоров'я, ступінь антропогенного та техногенного впливу на довкілля та здоров'я людей. Звіт про СЕО заходів запропонованих у документації із землеустрою може містити екстраполяцію даних по району, територіальній громаді, населеному пункті чи землекористуваннях на дані по області та/або середні показники по Україні, а також опис «нульового сценарію» у разі якщо документацію із землеустрою не буде затверджено.

Сформовані критерії здійснення стратегічної екологічної оцінки застосовні для схем землеустрою та техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць, а також генеральних планів населених пунктів, детальних планів територій, комплексних планів просторового розвитку територій територіальних громад, які є одночасно

документацією із землеустрою та містобудівною документацією. Запропоновані критерії враховують особливості розроблення документації із землеустрою, якою регулюється використання та охорона земель усіх форм власності, а також обстеження і розвідування земель.

Список використаних джерел

1. Директива 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих проектів та програм. 2001. URL: http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page?id_doc=60064.
2. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>.
3. Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану. Практичний посібник. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/819/SEO_ready.pdf.
4. Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. URL: https://mepg.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf.

The main criteria for performing a strategic environmental assessment of the measures proposed in the land management documentation

Abstract. The purpose of the research is to define a set of the criteria for the strategic ecological assessment of the measures proposed in the land management schemes and technical and economic justifications for the use and protection of the lands of administrative-territorial units, the territories of territorial communities, as well as comprehensive plans for the spatial development of the territories of territorial communities, general plans of settlements, detailed plans of territories, which are at the same time land management and urban planning documentation. The above criteria take into account the peculiarities of the development of land management documentation, which regulates the use and protection of state, municipal and private lands, as well as the survey and monitoring of lands.

Дубінський Т.О.

студент магістратури

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

Цвях О.М.

к.е.н., ст. викладач.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

м. Київ, Україна

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ГОЛОСІЇВСЬКОМУ РАЙОНІ М. КИЄВА

Головними умовами рекреаційного землекористування є наявність на земельній ділянці природних рекреаційних властивостей і придатність земельної ділянки для організації певного напрямку (або комплексу напрямів) діяльності. В умовах загальної недосконалості інституційного та організаційно-економічного базису розвитку земельних відносин необхідною є екологізація